

Derek Volkot

BRODOLOMNIK

Izgladnjelo oko proždire morski pejzaž za jednim zalogajem
Jedra.

Horizont kroza nj beskrajno provlači svoju nit.

Kretanje izrađa bezumlje. Ležim,
Krmaneci rebrastom sjenkom palme,
Preplašen da se moji otisci stopala ne umnože.

Razduvani pijesak, tanan kô dim,
Dosađuje se, pomjera svoje dine.
Pjena je kô dijete sita njegovih kula.

Slana zelena loza sa žutim zvonastim cvijetom,
Mreža, mili po ničemu.
Ništa: bijes kojim je ispunjena glava pješčane muve.

Zadovoljstva jednog starca:
Jutro: kontemplativno pražnjenje dok razmatram
Sasušeni list, priroдинu zamisao.

Na suncu, pseći izmet
Okorijeva, bijèli kô koral.
Završavamo u zemlji, iz zemlje smo potekli.
U našoj sopstvenoj utrobi, postanak.

Ako oslušnem, mogu čuti hobotnicu kako stvara,
Tišinu raspljušte dva morska vala.
Sprštivši morsku vaš, činim da prasne grom.

Bogu nalik, uništavajući božanstvo, umjetnost,
I sebe, napuštam
Mrtve metafore: srce badema nalik listu,

Dozreli mozak što trune kô žuti orah
Izliježući
Svoj Vavilon morskih vaši, pješćanih muva, i crva,

Blagoviješće te zelene vinske boce ugušeno pijeskom,
S etiketom – olupina nekog broda,
Stisnuto morsko drvo prikovano i bijelo kao ruka čovjeka.

POVRATAK DOMU: ANS LA RAJ

za Garta St. Omera

Što god da smo naučili
u školi, kô ozbiljni Afro-Grci nestrpljivi za ocjenama,
o Heleni i sjenama
prisvojenih predaka,
nema obreda
za one koji se vraćaju,
samo, kad njene utvare izblijede,
usađene nam u mozak, noći
plimom kobi progonjene,
samo ovaj dobroznani prolaz
ispod kokosovih mačeva
zarđalih od soli, ovih istrunulih
kožastih listova morskog grožđa,
krtih šljemova kraba, i
roštilja grana, sličnih rebrima
žrtvenih volova na sprženom pijesku;
samo ova plaža što zaudara na riblje iznutrice
čije fregate iznad mijenjaju kurs kô jastrebovi,
čija se protegljasta djeca šećerastih glava
utrkuju, pohitavši iz plićaka
jer tvoja odjeća,
tvoje držanje
izgledaju kao u turiste.
Roje se kao muve
oko rane na tvom srcu.

Pusti djecu da dođu,
da ti kroz iglene uši prođu,
znajući da će, bili živi il' mrtvi,

ono što drugi naprave od života proći mimo njih
kô onaj srebrnasti teretnjak u daljini
što se provlači kroz horizont kô igračka;
jer nekoć, kao ni oni,
nisi htio nikakvu karijeru
osim ove čiste svjetlosti, ovog jasnog,
beskrajnog, dosadnog rajskog mora,
ali nadao si se da će značiti nešto ako izjaviš
danas, ja sam vaš pjesnik, vaš,
sve si to znao,
ali ni slutio nisi da ćeš uvidjeti
jednom da ima povratka domu bez doma.

Ne daješ im ništa.
Psovke im se u vazduhu tope.
Crne litice se mršte,
okean škrguće zubima,
kô taj izdubljeni čun
plutajuća latica upala u čašu,
bez ičeg sem svoje slike,
klatiš se, ne odražavajući ništa.
Srebrnasti duh teretnjaka
je otišao, djeca su otišla.
Ošamućen od sunca
dovlačiš se natrag u selo
pored bijelog, slanog šetališta
ispod čijih palmi mrtvi
ribari pomjeraju figure dame u sjenci,
prelaze ukoso, jedu svoja ostrva,
a jedan, s neukim, slatkim osmjehom
političara, klima glavom,
kao da se sva sudbina
klati u podignutoj mu ruci.

KRUSOOV DNEVNIK

Gledao sam sad na svijet kao na neku udaljenu stvar, s kojom nisam više imao nikakve veze, od koje nisam ništa očekivao, niti odista išta želio. Riječju, nisam imao ništa s njim, niti je bilo izgleda da ću imati; i tako je izgledalo, mišljah, da bih mogao gledati na njega od sad pa na dalje, naime, kao mjesto u kom sam nekad živio, ali sam iz njega izašao; i slobodno mogu reći, kao otac Avram bogatašu: „Između mene i tebe postavljena je velika provalija“.

Robinzon Kruso

Kad smo najzad prešli put „Mundo Nuevo“
i bezbjedno se dovezli do ove kuće na plaži
posađene između okeana i zelene, uzburkane šume
um samopouzđano
procjenjuje predmete, čak i puke potrepštine
stila su iskorišćene,
kao proste gvozdene alatke koje izbavlja
iz brodske olupine, tešući prozu
mirisnu kô sirovo drvo pod sjekirirom;
od takve građe
je naša prva knjiga, naše svjetovno Postanje
čiji Adam govori u prozi
koja se, blagosiljajući neku seku, prene
iznenađena poezijom,
u zelenom svijetu, svijetu bez metafora;
poput Kristofora on nosi
u mnemoničkom govoru kô u misionara
Riječ divljacima,
u obliku zemljanog suda za vodu,
koja nas pošćropivši mijenja
u svete Petke koji Mu recituju hvalospjeve,
papagajski oponašajući gospodarev
stil i glas, pravimo od njegovog jezika naš,
preobraćeni ljudožderi
učimo s njim jesti tijelo Hristovo.

Svi oblici, svi predmeti umnoženi od njegovih,
od Proteja našeg okeana;
u djetinjstvu je njegova starost propalice
bila kô nekog boga. (Sad prođi
u sjećanju, u vedroj zagradi,
pored dubokih litica obale u privjetrini

mog ostrva, defilujući mimo šuma
mucavog platna,
nekog podnevom ošamućenog sela, Šoazela, Kanariza,
krokodila čunova što čuče,
divljačkih naselja iz Hentijevih romana,
Merijeta ili R. L. S.-a,
s dječakom što daje neki znak na rubu mora,
iako je to što više izgubljeno.)
I tako vrijeme, što od nas pravi predmete, umnožava
našu prirodnu samoću.

Jer ta se hermetična vještina, koja iz ilovače
oblikuje nešto bez koristi,
i odvojivši se od sebe, živi negdje drugo,
dijeleći sa svakom plažom
žudnju za galebovima što oblače koralna ostrvca
sirovim, mimetičkim kricima,
nikad ne predaje u potpunosti, jer zna
da joj treba hvalospjev drugih,
kao osijedjeli, čaknuti Ben Gan, dok najzad
ne povikne: „O, sretne li pustinje!“
i ne nauči opet samostvaralački mir
ostrva. I tako iz ove kuće
što ne gleda ni na što sem more, njegovi dnevnic
nalaze primjenu u domaćinstvu
učimo oblikovat' od njih, gdje nije bilo ničeg, jezik jednog roda,
i pošto intelekt zahtijeva svoju masku
to bradato lice naprslo od sunca
snabdijeva nas željom da dramaturizujemo
sebe nauštrb prirode,
da isprobamo bradu, da čkiljimo kroz morsku izmaglicu,
pozirajući kao prirodnjaci,
pijanice, brodolomnici, skitnice, svi do jednog
čeznemo za onim fantazijama
o nevinosti, za obustavljenom fazom naše vjere
kad se jasni glas
prenuo izgovorivši: „Voda, nebo, Hrist“,
zgrćući jeresi što ih
usamljenost Božja pokreće u Njegovim najmanjim stvorenjima.

KRUSOOVO OSTRVO

I

Zvono s kapele
Kô nakovanj Božji
Kuje okean u zasljepljujući štit;
Užeglo morsko grožđe predaje
Bronzane ploče oklopa metalnoj vrelini.

Crveni krovovi
Od talasastog lima riču na suncu.
Rebrasti, žičani zrak
Iznad otvorene peći zemlje
Previja se kô dječje viđenje
Pakla, ali bliže, bliže.

Ispod je prostrto
Piknik ćebe Skarboroua,
Savršeno, plavo nebo,
Kupola naše hedonističke filozofije.
Srce Vetilja i Hanana
Leži otvoreno ko psalam.
Trudim se oko svog zanata
Moj otac, Bog, je mrtav.

Prešavši tridesetu sad znam,
Voljeti sebe je strepnja
Da će nas progutati plavetnilo
Neba iznad
Ili grublje plavetnilo ispod.
Usljed neke moždane ozljede
Od umjetnosti ili alkohola
Ovaj strah zabljesne danju –
Zastrašujući koliko i sopstvena
Sjenka to postane brodolomniku.

Na ovoj je stijeni bradati pustinjač izgradio
Svoj Eden:
Koze, usjev kukuruza, utvrđenje, suncobran, bašta,
Biblija za nedjelju, sva zadovoljstva
Sem jednog

Što ga je nagnalo da jauče za ljudskim glasom.
Protjeran plamtećim suncem
Truli kokos što kotrlja se u pjeni
Postade njegov mozak strunuo od krivice
Nebesa bez svojih bližnjih;
Sluđena od takvog rajskog mira
Kičmi nalik sjenka palme mu je
izgradila kobilicu i rub barke u glavi.

Drugi Adam od vremena Pada,
Njegova plodonosna
Pokvarenost sadrži sjeme
One urođene jeresi da ljudi griješe
Po svom uvjerenju.
Majstor i brodolomnik,
Sva mu nebesa u glavi
Gledao je sopstvenu sjenku kako se moli
Ne za Božju već za ljudsku ljubav.

II

Došli smo ovdje za lijekom
Tišine u zavojitoj školjci,
Iz ljute, iznenadne zavade
Iz kuhinja gdje se um,
Kô hljeb, raspada u vodi,
Da pustimo slano sunce da nam istruže
Mozak do čvrstine korala,
Da se kupamo kô stijene u vjetru,
Da budemo, kô zvijeri ili prirodne stvari, čisti.

To legendarno, profesionalno
Saosjećanje, navodno naslijeđeno s darom
Za poeziju, hranilo se
Štedljivošću pacova vjerom, pomjeralo je
Svoje povjerenje u uglove, prikupljalo
Svoju maniju kô hljeb,
Njegov mozak bijeli, noćni cvijet
Koji u pijanoj, mjesječinom preplavljenoj sobi
Vidješe glavu mog sina
Povezanu u čaršav
Kô otkinuti kokos što ljuljuška se na pjeni.

O, ljubavi, umiremo sami!
Nošen sam zvonom
Natrag u djetinjstvo
Ka sivom drvenom
Tornju, žetvama i kadificama,
Onima koje je okrutni
Pravični Bog mogao prikupiti
Svojim plavim prsima, Njegova brada
Svijeni oblak,
Kô što je prikupio mog oca.
Neodlučan i gord,
Nikad se ne mogu vratiti.

Izgubio sam iz vida pakao,
Nebesa, ljudsku volju,
Moja vještina nije dovoljna,
Pogađa me ovo zvono
Do korijena,
Sluđen krvničkim suncem,
Stojim u zenitu svog života,
Na sprženom, deliričnom pijesku,
Moja se sjenka duži.

III

Umjetnost je profana i paganska,
Najviše što je otkrila
Jeste ono što je hromi Vulkan
Iskovao na Ahilovom štitu.
Uz ove plave, varljive grobove
Raspirene mlazom iz topionice
Neba, nek' se um
Zapali dok najzad ne rasprsne
Svoj kalup od gline.

Sad Petkovo potomstvo,
Porod Krusoovog roba,
Male crnkinje u roze
Krinolinama od organdina,
Hodaju u svoj svojoj slavi
Pored pljuska valova;
Pod stopalama im pjena
Šišti kô daire.

U sumrak, kad se opet vrate
Za večernju, svaka će haljina
Dotaknuta suncem gorjeti
Serafimska, anđeoska,
I ništa što mogu naučiti
Od umjetnosti ili samoće
Ne može ih blagosloviti kô što
Jezik preobražavajućeg zvona blagosilja.

OMEROS

IV, 1

Sjeverno od sela je gaj kampeša čije je trnje
rasuto po suvoj sjeni. Po neravnom putu ima stijena,
i kvarc se presijava kô kiša. Drveće kampeša je nekad

bilo dio imanja s vjetrenjačama starim kô
selo ispod. Napušteni put prolazi pored
golemih zarđalih kotlova, kazana za kuvanje šećera,

i čađavih stubova. Ovo su jedine ruševine koje je
istorija ovdje ostavila, ako uopšte jesu istorija. Uvrnuti
trupovi kampeša su narandžasti od udara morskog vjetrova;

iznad njih se izdigli iznenađujući kaktusi.
Filoktet je došepao do svoje bašte jama. Prošao je
imanjem podrhtavajući, prigrivši mačetu,

dok su smeđe čvornate ovce blejale na njega ponavljajući mu ime:
„Bleeeee, Filoktete!“ Ovdje, na atlantskom vjetru,
bademi se povijaju jednako, poput plamena svijeće.

Pomisao na svijeće ga je podsjetila na sopstvenu smrt.
Vjetar je obrtao listove jama kao mape Afrike,
vene su im krvarile bijelo, dok je Filoktet hramao

među redovima jama kao pacijent – sve slabiji –
niz bolnički hol. Koža mu bješe kopriva,
glava mravlja pijaca; čuo je krabe kako stenju

kroz artritična kliješta, osjećao je kako mu rovac-mrmak
buši ranu do kosti. Koljeno mu bješe zračno željezo,
grudi vreća leda, dok se iza rešetaka njegovih

zarđalih zuba, kô mungus u kavezu, krik
otimao da izađe; jezik mu je grebao kandžma
po krovu usne duplje, drmajuci rešetke u gnjevu.

Vidio je plavi dim iz dvorišta, štapove bambusa
savijene pod mrežama, plaho pero jednog popa.
Kad mačeta presiječe dim, kad pijetao prenerazi svoj šupak

*pokakivši jaje, psovao je, Bog će dat mira
crncima; u tom trenu je ljuti roj strijela pogodio
ranu, i Filoktet je završtao među jamovima.*

Protegao je stopalo. Smjestio je ivicu sječiva oštru kô
žilet između palca i molećivog prsta. Listovi jama su ustuknuli
u studenom znoju. Posjekao je svaki korijen iz pete.

Sijekao ih je iz pete, posmatrajući kako se previjaju,
pognute glave, bez korijena. Psovao je jamove:
"Salope!
Vidite li kako je na ovom svijetu bez korijena?!

Onda zajecaše, licem u iskasapljenom lišću. Sok
je curio kroz zjapeće izdanke kô njegova tuga.
Jedna muva je brzo oprala ruke od krvoporolića.

Filoktet je osjetio kako mu mrav puži po vijedama.
Bio je to povjetarac. Podigao je pogled ka plavom polju
i grani gdje se jedna čiopa skrasila bez glasa.

IV, 2

Osjetio je selo kroz kičmu, i čuo kako bruji more
kombija ispod. Čiopa ga je posmatrala,
onda je zacvrkotala k moru, i pjena oblaka ju je progutala.

Jer toliko koliko treba jednoj kapi da se osuši
na voštanom listu slonovog uha, Filoktet je
ležao na hrapavim leđima, na vrelom tlu, gledajući nebo

što mijenja bijele kontinente svojim zemljopisom.
Tražiće oprost od Boga. Preko tihog zaliva
trava je dobro mirisala i oblaci se divno smjenjivali.

Onda začu ratnike što jurišaju u bitku,
to vjetar podiže mrtve jamove, zvekeću
zatresena palmina koplja. Stočari što gone stada,

koji nisu otkrili kontinente; oni su otkriveni
koji nisu pobjedničkog kova; oni su okovani,
ništa nisu spravili pred sobom; oni su zemlja.

Biće oličenje strpljenja, kô neki stari konj
koji pritišće pašnjak potkovicom, tresući grivom
ili njišući repom dok mu se muve kupe oko rana;

ako konj može izdržati nevolje, mogu i ljudi.
Pridržao se za granu i isprobao svoju utrnutu potkovicu
na gipkoj zemlji. Činila se bez težine, kô spužva.

OBILJE

10

Nova stvorenja se pomaljaju iz zemlje, nozdrve nagrizaju zrak,
vjeverica je na obilj i ponavljaju se kô pitanja,
crvi uporno ispituju dok lišće ne ponovi ko je,
ali ovdje imamo samo postojanost bez godišnjih doba,
bez istorije, koja je dosada prekinuta ratom.
Civilizacija je nestrpljenje, uzrujanost termita
oko mravinjaka Vavilona, signalizirajuće antene
i poruke; ali ovdje rak pustinjak ustukne kad susretne
sjenku, čak zaustavi i onu od pustinjaka.
Mračni strah od svoje izdužene sjenke, to priznajem,
za ovog raka napisati „Evropa“ je vidjeti dijete što čuči
pored prljavog kanala u Remboa, dimnjake, i leptire, stare mostove
i mračne mrlje rezigniranosti oko ugljenih očiju
djece koja sva liče na Kafku. Treblinku i Aušvic
dok nizvodno prolaze s dimom industrijskih tegljača
i prozu stranice s koje brišem pepeo,

humke od rupa rakova, pješčani sat vjekova
prenesenih preko ovog zaliva kao prašina harmatana
naših oduvanih plemena raštrkanih iznad ostrva,
i mjesec što se diže u potrazi kao Diogenov fenjer
iznad sfinge rta, za ravnotežom i pravdom.

11

Dojam ovog sela u popodnevnoj vrelini, tromost
koja je ošamutila kokoške, čini da stijene požele da se sakriju
od sunca u dva, kad je preći od vrata do vrata
podvig, kad palma i badem objese glave
u prašnjavoj iznemoglosti, i pijane starice sjede na slomljenim činovima,
preumorne da prose, i mladići imaju tupi pogled
koji ne govori ništa, ni „Prolazi“ ni „Dobrodošao“. Bez žamora
s mora, horizont zasljepljuje; svikao si na ovo,
ali ponekad nešto drugo te probode i pličak uzdahne:
„Sem tog ogromnog oblaka po kome krstari fregata,
ici pas ni un rien“, kaže, ovdje nema ničega. Nada
je ulica s oštrim sjenkama i prodavcima što ćute
kô njihovi jamovi, i čudno kako je puna tornjeva Granada
nada naspram ove usijane praznine, ili svi bijeli
kameni dvorci u ljetu, ili golubovi što eksplodiraju u jata
iznad Svetog Marka, nada pored bijele čaplje odmjerenog hoda,
naspram ležernog patroliranja fregate
iznad ošamućenog zaliva, i pljuska talasa o stijene.
Samo tvoja mašta, najzad, to rasplamsa
pri zalasku sunca, u to pola ure boje kajanja,
kad morska pjena, od tvoje ruke starija, piše: „Nije
ništa, i upravo to ništavilo ga čini velikim“.

36

U svjetlosti kasnog popodneva vršci listova hljebnog drveta
su boje limuna, a niže lišće voštane hromoksid zelene
sa zelenkasto-crnim sjenkama iznad nadstrešnica
prodavnica i rđom obloženih ograda koje su indijsko crvene,
sepija, i često narandžaste; ali tad je već svjetlost
sazrela, i trava i bokovi kuća pa čak i
pijetao što pretrčava preko dvorišta plamti kao satrap; svetionik
je već upaljen, i sijalice, i izgovaraju devetnice
u katedrali, i ribari svjesno postaju
siluete u zalasku s razglednice: upravo tad se

raširi snažan miris pečenog hljeba i zujanje
komaraca postaje opipljivo, i brazde od točkova se
produbljuju i lica koja volim sve više svake godine se okreću
k sumraku i isto se produbljuju ispod kokosovih palmi.
Sad je boja indigo i more će nastaviti' da gori
dok posljednji avion ne preleti sa zelenim i crvenim
svjetlima na krilima usmjeren k sjeveru, i sad je neosporivo
noć i zvijezde dolaze gdje im je naređeno da
produže ideju dijagrama do beskonačnosti
i pijesak izdiše i tamo na ivici mora
zeleni i crveni svjetla zvrje gdje se razmnožavaju zvijezde i svici.

BLUDNI SIN

17, V

Budi sretan: pišeš privilegovan
pri punoj pameti u tvojim godinama,
ispod trnovite akacije pored podnevnog mora,
svjetlost na svim mjestima koja si naslikao
i nadaš se da ćeš naslikati s marljivom preciznošću
ushićenja, seoskim kućama, ulicama neokaljanim
ikakvom istorijom, ikakvom mišlju ili sjenkom
na praznom platnu osim neba;
budi zahvalan što je svaki zanat i dalje teško savladati.
U onom što će biti tvoja posljednja knjiga, napravi svako mjesto
kô da je tek napravljeno, već staro,
ali opet novo nakon što je imenovano; zjapeći pogled
na zaliv s igračkama jahti u Marigou,
i uranjanje u bogatu dolinu banana
ispod magleno-plavih vrhova do unutar Rozoa,
ili kako su se, od vijugavih okuka poslije Šoazela,
uglovi izravnali u prostrani predio
širok od vjetra što nadima valove
i zavija plažu u vijence algi oko Vjefora.
Oči su mi oprane u vjetru s mora, osjećam
vedrinu i slatki nemir, proširene zjenice
svježe poznatog, stvari koje se nisu pomjerile
od djetinjstva, imenice koje su ostale
da mi prave društvo u starosti.

I što ako nam je istorija tako brzo ograđena
prašumom, progutana zelenilom, da nema preostalih
signala, jer su dim, dim odmetničkih
logora i pramenovi dima iz pušaka
prolazni spomenici i naše šume
šute, zaklete na tišinu predaka.
Njihovi bjegunci su bili nomadi, žuljavi su im tabani
grabljali vatre za kuhanje, i kako velik jaz
odanosti nasljeđu proizilazi iz činjenice –
da su ovo tvoji preci, ne hodočasnici s plaštom
ono jednom u blistavoj Veneciji ili blaženo kamenje
tvoje Vie Veneto, ni osveštane ruševine,
ni čar filigranskog sumraka na Duomu,
ni pompezna prava koja polažu Piramide!
Tvoje jedine legendarne pustinje su te dine
s kojih sipi lijevak pijeska
kô u pješčani sat što straši krabu,
ali ti si osjetio u tvom pozivu da će iz tvoje ruke
sjemenita riječ preplaviti ove ruševine i
proklijati s plodnošću bogumile.

(S engleskog prevela **Marija Bergam**)